

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અનામત રાખેલ તારીખ: ૦૩/૦૨/૨૦૨૬

જાહેર કરેલ તારીખ: ૧૬/૦૨/૨૦૨૬

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૩૬૪૦/૨૦૧૩

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મૌલિક જે. શેલત

=====

રિપોર્ટિંગની મંજૂરી	હા	ના

=====

એસ. એ. ઉપાધ્યાય

વિરુદ્ધ

ગુજરાત મેરીટાઇમ બોર્ડ

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી ઋષભ આચાર્ય સાથે સુશ્રી હર્ષલ એન. પંડ્યા
(૩૧૪૧)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી કનુભાઈ એમ. પટેલ, સિનિયર એડવોકેટ સાથે
શ્રી હમેશ સી. નાયડુ સાથે સુશ્રી ધર્મિષ્ઠા રાવલ (૭૦૭)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ ને રૂલ સર્વ થયેલ છે.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મૌલિક જે. શેલત

સીએવી જજમેન્ટ

૧. અરજદાર તરફે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઋષભ આચાર્ય સાથે વિદ્વાન એડવોકેટ
સુશ્રી હર્ષલ એન. પંડ્યાને અને સામાવાળા તરફે વિદ્વાન એડવોકેટ સુશ્રી
ધર્મિષ્ઠા રાવલ તથા વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી હમેશ સી. નાયડુ સાથે વિદ્વાન
સિનિયર એડવોકેટ શ્રી કનુભાઈ એમ. પટેલને વિગતે સાંભળવામાં આવ્યા.

૨. હાલની રિટ અરજી ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૬ અને ૨૨૬
હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલ છે, જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે નીચે મુજબની
દાદ માંગવામાં આવેલ છે:

"૭. અરજદાર આદરપૂર્વક અરજ કરે છે કે, ઉપર જણાવેલ તથ્યો અને સંજોગોના આધારે અને જે સુનાવણી સમયે રજૂ કરવામાં આવે, માનનીય અદાલત સામાવાળા- સત્તાધિશ્રીઓને મેન્ડમસની રિટ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા મહેરબાની કરશો અને નીચે મુજબ કરવા મહેરબાની કરશો :-

(એ) સામાવાળા બોર્ડના સત્તાધિશોને અરજદારની નિયત તારીખથી તમામ આનુષંગિક લાભો સાથે તેને રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦નું પ્રથમ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મંજૂર કરવા નિર્દેશ આપવા મહેરબાની કરશો, અને

(બી) વધુમાં સામાવાળા સત્તાધિશ્રીને ઉપરોક્ત અરજ કલમમાંથી ઉદ્ભવતી બાકી રકમ અરજદારને ચૂકવવા અને તે આધારે પેન્શન અને અન્ય નિવૃત્તિના લાભો નક્કી કરવા અને તે પર વ્યાજ સાથે બાકી રકમ ચૂકવવા નિર્દેશ આપવા મહેરબાની કરશો જે આ કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં માનનીય અદાલત ન્યાયી અને યોગ્ય ગણે, અને

(સી) આ અરજીનો ખર્ચ અપાવવા મહેરબાની કરશો,
અને

(ડી) આ અરજીના પ્રવેશ અને અંતિમ નિકાલના પડતર
સમય દરમિયાન, માનનીય અદાલત તારીખ
૨૫.૦૩.૨૦૧૦ ના જજમેન્ટ અને આદેશને ધ્યાને લેતા
અરજદારને રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦નું પ્રથમ ઉચ્ચતર પગાર
ધોરણ મંજૂર કરવા માટે યોગ્ય નિર્ણય લેવા સામાવાળા
સત્તાધિશ્રીને નિર્દેશ આપવા મહેરબાની કરશો, જેની પુષ્ટિ
માનનીય વિભાગીય બેંચ દ્વારા તારીખ ૨૬.૦૪.૨૦૧૧
ના જજમેન્ટથી અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા
તારીખ ૨૭.૦૧.૨૦૧૨ ના આદેશથી કરવામાં આવેલ છે,
અને/અથવા

(ઈ) અન્ય કોઈ દાદ મંજૂર કરવા અથવા અન્ય કોઈ
આદેશ પસાર કરવા મહેરબાની કરશો જે માનનીય
અદાલત આ કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં ન્યાયી અને
યોગ્ય ગણે."

૩. ટૂંકી હકીકતો

૩.૧ આ અરજીમાં અરજદારનો કેસ એવો છે કે તેમની નિમણૂક સામાવાળા પાસે તારીખ ૦૩.૦૩.૧૯૭૬ ના રોજ ખલાસી તરીકે થઈ હતી. ત્યારબાદ, તેમને વર્ષ ૧૯૮૭માં ઓપરેટરની પોસ્ટ પર બઢતી આપવામાં આવી હતી અને બાદમાં રૂ. ૧૨૦૦-૨૦૪૦ ના પગાર ધોરણમાં ટ્રેડ્સમેન તરીકે બઢતી આપવામાં આવી હતી. સદર પગાર ધોરણ તારીખ ૦૧.૦૧.૧૯૯૬ થી સુધારીને રૂ. ૪૦૦૦-૬૦૦૦ કરવામાં આવ્યું હતું. ટ્રેડ્સમેનની પોસ્ટ પર નવ વર્ષની સેવા પૂર્ણ થતાં, અરજદારે ફોરમેન, એટલે કે પછીની બઢતીની પોસ્ટ માટે નિર્ધારિત કર્યા મુજબ રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ ના ઉચ્ચતર પગાર ધોરણનો દાવો કર્યો હતો.

૩.૨ એવું જણાય છે કે અરજદારે તારીખ ૩૦.૦૪.૨૦૦૪ ના રોજ સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિ લીધી હતી અને તેમની નિવૃત્તિ પછી, સામાવાળાએ તેમને રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ ના ઉચ્ચતર પગાર ધોરણની દરખાસ્ત કરી હતી અને તે તેમને ચૂકવવામાં આવશે, જે સદર ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ સ્વીકારવા અંગેનું બાંહેધરી પત્ર / મંજૂરી પત્ર સબમિટ કરવાને આધીન રહેશે. અરજદારે સદર દરખાસ્ત સ્વીકારી ન હોય તેમ જણાય છે, પરંતુ સદર દરખાસ્ત પર પુનઃવિચારણા કરવા રજૂઆત કરી હતી. સામાવાળાએ તેમની રજૂઆત સ્વીકારી નથી અને તારીખ ૦૬.૧૧.૨૦૦૭ ના રોજ તેને નામંજૂર કરી હતી.

૩.૩ તે જ સમયે, સામાવાળા-બોર્ડે તેની પાસે કામ કરતા હાલના ટ્રેડ્સમેન પાસેથી તેમને ખોટી રીતે મંજૂર કરવામાં આવેલ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણના સંબંધમાં વસૂલાત માંગી હતી, જે ફોરમેનની પોસ્ટ માટે નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું

હતું, એટલે કે રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦, જે ટ્રેડ્સમેનની પોસ્ટથી તુરંત પછીની બઢતીની પોસ્ટ ન હતી. તે નારાજ ટ્રેડ્સમેનોએ આ અદાલતનો આશરો લીધો હતો અને અંતે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી તેમના દાવામાં સફળ થયા હતા. આમ, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે ટ્રેડ્સમેનથી પછીની બઢતીની પોસ્ટ ફોરમેન હશે.

૩.૪ ઉપરોક્ત હકીકતો અને થયેલ વિકાસને ધ્યાને લેતા, અરજદારે અન્ય ટ્રેડ્સમેનોને આપવામાં આવેલ રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ ને બદલે રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ નું સમાન ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મંજૂર કરવા માટે સામાવાળા-બોર્ડને તારીખ ૨૩.૧૧.૨૦૧૦ ના રોજ રજૂઆત કરી હોય તેમ જણાય છે. કોઈ હકારાત્મક પ્રતિસાદ ન મળતા, તેમણે આ અરજી દાખલ કરી હતી.

૪. અરજદાર વતી રજૂઆતો:

૪.૧ વિદ્વાન એડવોકેટ સુશ્રી પંડ્યા રજૂઆત કરશે કે સદર બાબતમાં ઉદ્ભવતો મુદ્દો હવે 'રેસ ઈન્ટીગ્રા' નથી કારણ કે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે, જેની પુષ્ટિ માનનીય વિભાગીય બેંચ દ્વારા અને તેવી જ રીતે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે સામાવાળા-બોર્ડમાં કામ કરતા ટ્રેડ્સમેન રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ ને બદલે રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ ના પ્રથમ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ માટે હકદાર છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળાને વિગતે સાંભળ્યા પછી, આ અદાલતે

ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં સ્પષ્ટપણે એવા નિષ્કર્ષ પર આવી છે કે ટ્રેડ્સમેનની પોસ્ટ પરથી પછીની ઉપલબ્ધ બઢતી ફોરમેન છે અને મિસ્ટ્રી નથી. તે મુજબ, નવ વર્ષની સેવા પૂર્ણ થવા પર ટ્રેડ્સમેનોને રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ નું પ્રથમ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મંજૂર કરવામાં સામાવાળા-બોર્ડ તરફથી કોઈ ભૂલ ન હતી.

૪.૨ વિદ્વાન એડવોકેટ સુશ્રી પંડ્યા વધુમાં રજૂઆત કરશે કે અરજદારને પ્રથમ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણનો લાભ, એટલે કે રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ ને બદલે રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ મેળવવા માટે સામાવાળા દ્વારા તેમનું બાંહેધરી પત્ર / મંજૂરી પત્ર ફાઈલ કરવા માટે આગ્રહ કરવામાં આવ્યો હતો, તે બાબતને ધ્યાને લેતા, અરજદારે આપું બાંહેધરી પત્ર / મંજૂરી પત્ર સબમિટ કર્યું નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદાર જેવા અન્ય તમામ સમાન સ્થિતિ ધરાવતી વ્યક્તિઓને રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ ના પ્રથમ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણનો લાભ આપવામાં આવ્યો હોવાથી, સામાવાળા દ્વારા આપો લાભ ન આપવાની કાર્યવાહી ભારતનો સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ અને ૧૬ ના ઉલ્લંઘન સમાન છે.

૪.૩ વિદ્વાન એડવોકેટ સુશ્રી પંડ્યા વધુમાં રજૂઆત કરશે કે સામાવાળાએ મનસ્વી રીતે કાર્ય કર્યું છે, જેનાથી ભારતનો સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ નું ઉલ્લંઘન થયું છે, કારણ કે અરજદારને જે અન્યથા ઉપલબ્ધ હતું તેના કરતા ઓછા ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મેળવવા માટે ફરજ પાડી શકાય નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે જ્યારે પણ અરજદારને પ્રથમ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણનો લાભ મળવાપાત્ર થયો, એટલે કે વર્ષ ૨૦૦૨ માં, તે રિલીઝ કરવા માટે

સામાવાળા કાયદેસર રીતે બંધાયેલા હતા. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વી.આર.એસ. લીધા પછી, પ્રથમ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મેળવવાનો અરજદારનો દાવો સામાવાળા-બોર્ડની હેડ ઓફિસમાં સક્રિય વિચારણા હેઠળ હતો, જેણે તેના તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૫ ના આંતર-વિભાગીય સંદેશા વ્યવહાર દ્વારા તે મંજૂર કરવાનો નિર્ણય લીધો હતો, પરંતુ ગેરકાયદેસર રીતે બાંહેધરી પત્ર / મંજૂરી પત્ર સબમિટ કરવા આગ્રહ કર્યો હતો.

૪.૪ વિદ્વાન એડવોકેટ સુશ્રી પંડ્યા વધુમાં રજૂઆત કરશે કે હાલની અરજી દાખલ કરવામાં અરજદાર તરફથી કોઈ વિલંબ કે લેશિસ નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદાર સતત સામાવાળાને રજૂઆત કરવામાં રોકાયેલા હતા અને એવી શ્રદ્ધાપૂર્વકની છાપ હેઠળ હતા કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સદર કાનૂની વિવાદનો અંતિમ નિકાલ લાવ્યા પછી અને મુદ્દાને શાંત કર્યા પછી, સામાવાળા-બોર્ડ લાભ રિલીઝ કરશે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વર્ષ ૨૦૧૩ માં આ અરજી દાખલ કરવામાં અરજદારનો કોઈ બદલો નથી; તેના બદલે તે સતત ચાલતું કારણ છે, જેનાથી અરજદારના દાવાને વિલંબ અને લેશિસના આધારે નિષ્ફળ બનાવી શકાય નહીં. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આ અરજીમાં માંગ્યા મુજબની દાદ મંજૂર કરવાથી સામાવાળાને કોઈ પ્રતિકૂળ અસર થશે નહીં કારણ કે તેનાથી કોઈ ત્રીજા પક્ષના અધિકારને નુકસાન થશે નહીં.

જ.૫ વિદ્વાન એડવોકેટ સુશ્રી પંડ્યા વધુમાં રજૂઆત કરશે કે વી.આર.એસ. પછી, જ્યારે સામાવાળા ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મંજૂર કરવા સંમત થયા હતા, જોકે, રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ ને બદલે રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦, ત્યારે આ તબક્કે સામાવાળાને એવી રજૂઆત કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં કે વી.આર.એસ. લેવા પર, ઉચ્ચતર પગાર ધોરણના સંબંધમાં અરજદારને કોઈ દાદ આપી શકાય નહીં.

જ.૬ ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરતા, અરજદાર તરફે વિદ્વાન એડવોકેટે આ માનનીય અદાલતને હાલની રિટ અરજી મંજૂર કરવા વિનંતી કરી હતી.

જ.૭ તેમની દલીલોને સમર્થન આપવા માટે, તેઓ નીચેના જજમેન્ટો પર આધાર રાખશે:

(૧) સંજય કુમાર ઉપાધ્યાય વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ઝારખંડ, એ.આઈ.આર. ૨૦૨૬ એસ.સી. ૧૫૩ : ૨૦૨૫ આઈએનએસસી ૧૪૪૫ માં રિપોર્ટ થયેલ.

(૨) મોહનભાઈ દુદાભાઈ વઢિયારી વિરુદ્ધ ગુજરાત મેરીટાઈમ બોર્ડ, ૨૦૨૪ (૧) જી.એલ.આર. ૪૭૬ માં રિપોર્ટ થયેલ.

(૩) સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ વિરુદ્ધ અરવિંદ કુમાર શ્રીવાસ્તવ, ૨૦૧૫ (૧) એસ.સી.સી. ૩૪૭ માં રિપોર્ટ થયેલ.

(૪) અશ્વિન એન. આચાર્ય વિરુદ્ધ ગુજરાત મેરીટાઇમ બોર્ડ ધુ ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર, જે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૭૦૭૬/૨૦૧૩ માં તારીખ ૨૫.૧૦.૨૦૧૮ ના રોજ આપવામાં આવેલ છે.

(૫) ગુજરાત મેરીટાઇમ બોર્ડ ધુ ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર વિરુદ્ધ અશ્વિન એન. આચાર્ય, જે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૫૨૧/૨૦૧૮ માં તારીખ ૨૧.૧૦.૨૦૨૦ ના રોજ આપવામાં આવેલ છે.

(૬) વિપુલકુમાર આત્મારામ પારેખ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત, ૨૦૦૯

(૫) જી.એલ.આર. ૩૯૧૪ માં રિપોર્ટ થયેલ.

૫. સામાવાળા વતી રજૂઆતો:—

૫.૧ તેથી ઉલટું, સામાવાળા-બોર્ડ તરફે વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલે તમામ શક્ય આધારો પર આ અરજીનો સખત વિરોધ કર્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે આ અરજી વિલંબ અને લેશિસ દ્વારા અવરોધિત હોવાથી આ અદાલતે તેને ગ્રાહ્ય રાખવી જોઈએ નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મેળવવાનો અરજદારનો દાવો સામાવાળા દ્વારા તેના તારીખ ૦૬.૧૧.૨૦૦૭ ના પત્ર દ્વારા સ્પષ્ટપણે નકારવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે હાલની અરજી વર્ષ ૨૦૧૩ માં દાખલ કરવામાં આવી છે. આટલા મોટા વિલંબ માટે અરજદાર તરફથી કોઈ ખુલાસો આગળ આવ્યો નથી. કાયદાની પ્રસ્થાપિત

સ્થિતિ મુજબ, આ અદાલત આગસુ અરજદારની તરફેણમાં અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ તેની અસાધારણ હકુમતનો ઉપયોગ કરી શકે નહીં, જે વર્ષો સુધી તેના અધિકારો પર સૂઈ રહ્યો હતો.

પ.૨ વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર માત્ર એક 'ફેન્સ-સિટર' હતા, જેમણે ઉપરોક્ત કાયદાકીય વિવાદના અંતિમ પરિણામ સુધી રાહ જોઈ હતી અને તેની જાણ થયા પછી, ગાઢ નિદ્રામાંથી જાગીને આ અરજી દાખલ કરી હતી. આ અદાલતે અરજદારની તરફેણમાં તેના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ નહીં.

પ.૩ વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વર્ષ ૨૦૦૪ માં વી.આર.એસ. સ્વીકારવા પર, અરજદાર આ અરજીમાં માંગ્યા મુજબ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણનો કોઈ લાભ મેળવવા માટે અસમર્થ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે એકવાર અરજદારે વી.આર.એસ. સ્વીકારી લીધા પછી, અરજદાર અને સામાવાળા વચ્ચેનો કર્મચારી-નિયોક્તા તરીકેનો સંબંધ સમાપ્ત થઈ જાય છે. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના અસંખ્ય નિર્ણયો મુજબ, આ પ્રકારના અરજદારને કોઈ પણ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણનો દાવો કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં.

પ.૪ વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા દ્વારા વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ માં અરજદારને રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ નું

ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ ઓફર કરવામાં આવ્યું હતું તેમાં કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી, કારણ કે તારીખ ૧૪.૦૮.૧૯૯૮ ના સરકારી ઠરાવ મુજબ, જો પગારના વિવિધ ધોરણોમાં એકથી વધુ બઢતીની પોસ્ટ હોય, તો પ્રથમ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ સૌથી નીચી બઢતીની પોસ્ટનો પગાર રહેશે. તે મુજબ, મિસ્ટ્રીની પોસ્ટ માટે જે ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ પ્રવર્તતું હતું એટલે કે પછીની સૌથી નીચી બઢતીની પોસ્ટ, તે અરજદારને રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ તરીકે ઓફર કરવામાં આવ્યું હતું.

પ.પ ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરતા, વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ આ માનનીય અદાલતને હાલની રિટ અરજી રદ કરવા વિનંતી કરી હતી.

પ.ક તેમની દલીલોને સમર્થન આપવા માટે, તેઓ નીચેના જજમેન્ટો પર આધાર રાખશે:

(૧) ચેન્નાઈ મેટ્રોપોલિટન વોટર સપ્લાય એન્ડ સીવરેજ બોર્ડ વિરુદ્ધ ટી.

ટી. મુરલી બાબુ, (૨૦૧૪) ૪ એસ.સી.સી. ૧૦૮ માં રિપોર્ટ થયેલ.

(૨) કર્ણાટકા પાવર કોર્પોરેશન લિમિટેડ વિરુદ્ધ કે. થંગપ્પન, (૨૦૦૬)

૪ એસ.સી.સી. ૩૨૨ માં રિપોર્ટ થયેલ.

(૩) સ્ટેટ ઓફ ઓરિસ્સા અને અન્ય વિરુદ્ધ મમતા મોહંતી, (૨૦૧૧) ૩

એસ.સી.સી. ૪૩૬ માં રિપોર્ટ થયેલ.

(૪) મૃન્મય મૈતી વિરુદ્ધ છાંદા કોલે, ૨૦૨૪ એ.આઈ.આર. (એસ.સી.)
૨૭૧૭ માં રિપોર્ટ થયેલ.

(૫) સુરજીત સિંહ સાહની વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ અને અન્ય,
(૨૦૨૨) ૧૫ એસ.સી.સી. ૫૩૬ માં રિપોર્ટ થયેલ.

(૬) એ. કે. બિંદલ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, (૨૦૦૩) ૫
એસ.સી.સી. ૧૬૩ માં રિપોર્ટ થયેલ.

(૭) ઓફિસર એન્ડ સુપરવાઈઝર્સ ઓફ આઈ.ડી.પી.એલ. વિરુદ્ધ
ચેરમેન એન્ડ એમ.ડી., આઈ.ડી.પી.એલ., ૨૦૦૩ (૬) એસ.સી.સી.
૪૯૦ માં રિપોર્ટ થયેલ.

૬. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટો દ્વારા અન્ય કોઈ અને વિશેષ
રજૂઆત કરવામાં આવી નથી.

વિશ્લેષણ:

૭. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટોને સાંભળ્યા પછી અને પક્ષકારોના
લખાણો તપાસ્યા પછી, નીચે મુજબની બાબતો ઉભરી આવે છે:

૭.૧ અરજદાર તારીખ ૧૪.૦૭.૧૯૯૩ થી તારીખ ૩૦.૦૪.૨૦૦૪ ના રોજ
તેમની સેવામાંથી સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિ સુધી ટ્રેડ્સમેન તરીકે સેવા આપતા હતા.

૭.૨ ટ્રેડ્સમેનની પોસ્ટ પર નવ વર્ષની સેવા પૂર્ણ થવા પર, અરજદારે રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ ના ઉચ્ચતર પગાર ધોરણનો દાવો કર્યો હતો, જે ટ્રેડ્સમેનની પોસ્ટથી પછીની બઢતીની પોસ્ટ એટલે કે ફોરમેનની પોસ્ટ માટે પ્રવર્તતું પગાર ધોરણ હતું.

૭.૩ સામાવાળાની ભાવનગર સ્થિત સ્થાનિક કચેરીએ અરજદારના દાવાની હેડ ઓફિસને ભલામણ કરી હતી, પરંતુ તેની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી; તેના બદલે હેડ ઓફિસના તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૫ ના પત્ર દ્વારા રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ નું ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ ઓફર કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો, જે સામાવાળાના જણાવ્યા મુજબ સૌથી નીચી બઢતીની પોસ્ટ એટલે કે મિસ્ટ્રીનું પગાર ધોરણ છે. અહીં એ નોંધવું જરૂરી છે કે સદર નિર્ણય સામાવાળાના સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા અરજદારની નિવૃત્તિ પછી લેવામાં આવ્યો હતો.

૭.૪ સદર ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ ઓફર કરતી વખતે, સામાવાળા દ્વારા અરજદાર પર તેના રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ ના પગાર ધોરણના દાવા સામે રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ નું ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ સ્વીકારવા માટે તેનું બાંહેધરી પત્ર / મંજૂરી પત્ર આપવાની શરત લાદવામાં આવી હતી. અરજદાર આવી દરખાસ્ત સ્વીકારવા સંમત થયા ન હતા; તેના બદલે સામાવાળા-બોર્ડને તેને રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ નું ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ રિલીઝ કરવા માટે મનાવવા અન્ય ઉદાહરણો ટાંક્યા હતા.

૭.૫ તારીખ ૨૯.૧૦.૨૦૦૭ ના રોજ, સામાવાળાના સક્ષમ સત્તાધિકારીએ અરજદારના દાવાને મંજૂર ન કરવાનો નિર્ણય લીધો, તેના બદલે સ્થાનિક કચેરીને તારીખ ૧૪.૦૮.૧૯૯૮ ના સરકારી ઠરાવ મુજબ રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ નું ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મંજૂર કરવાની સલાહ આપી. તે મુજબ, અરજદારને સ્થાનિક કચેરી દ્વારા તેના તારીખ ૦૬.૧૧.૨૦૦૭ ના પત્ર દ્વારા ઉપરોક્ત નિર્ણયની જાણ કરવામાં આવી હતી.

૭.૬ સામાવાળા-બોર્ડે અન્ય ટ્રેડ્સમેનો પાસેથી પણ વસૂલાત માંગી હતી, જેમને સામાવાળાના જણાવ્યા મુજબ, રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ ને બદલે રૂ. ૫૫૦૦-૯૦૦૦ ના ઉચ્ચતર પગાર ધોરણનો ખોટો લાભ આપવામાં આવ્યો હતો. તે ટ્રેડ્સમેનોએ વર્ષ ૨૦૦૮ માં આ અદાલતનો આશરો લીધો હતો અને મેરિટ પર, આ અદાલતને ખાતરી આપી હતી કે સામાવાળાનું વલણ ખોટું છે અને સામાવાળા દ્વારા નક્કી કર્યા મુજબ નહીં, પરંતુ સાચું લાગુ પડતું ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ રૂ. ૫૫૦૦-૯૦૦૦ છે અને રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ નથી.

૭.૭ અંતે, જ્યારે સર્વોચ્ચ અદાલતે સામાવાળાની અરજીઓ રદ કરી, ત્યારબાદ, અરજદારે સામાવાળાને તેની રજૂઆત સબમિટ કરી હતી, પરંતુ તેનો કોઈ પ્રતિસાદ મળ્યો ન હતો, જેથી તારીખ ૨૮.૦૩.૨૦૧૩ ના રોજ આ અરજી દ્વારા આ અદાલતનો આશરો લીધો હતો.

૮. વાસ્તવમાં, સામાવાળા પાસે કામ કરતા ટ્રેડ્સમેનને આપવામાં આવતા યોગ્ય ઉચ્ચતર પગાર ધોરણના સંબંધમાં સદર બાબતમાં ઉદ્ભવતો મુદ્દો આ અદાલતની કો-ઓર્ડિનેટ બેંચ દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧૧૯૨૩/૨૦૦૮ અને તેની સાથેની અન્ય મેટર્સમાં પસાર કરેલ તારીખ ૨૫.૦૩.૨૦૧૦ ના નિર્ણય દ્વારા પૂર્ણપણે આવરી લેવામાં આવ્યો છે, જેની પુષ્ટિ આ અદાલતની વિભાગીય બેંચ દ્વારા લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૭૭૪/૨૦૧૦ માં પસાર કરેલ તેના તારીખ ૨૬.૦૪.૨૦૧૧ ના મૌખિક જજમેન્ટ દ્વારા કરવામાં આવી હતી, જેમાં સ્પષ્ટપણે ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે ટ્રેડ્સમેનની પછીની બઢતીની પોસ્ટ "ફોરમેન" હશે, તેથી, ટ્રેડ્સમેનોને ફોરમેનની પોસ્ટ માટે નિર્ધારિત ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મંજૂર કરવામાં સામાવાળા-બોર્ડે કોઈ ભૂલ કરી નથી. સદર બાબતમાં આ અદાલતની વિભાગીય બેંચનું સુસંગત અવલોકન ટાંકવું યોગ્ય રહેશે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૮. ...વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલનો મુખ્ય ભાર એ છે કે એવા કિસ્સામાં જ્યાં કોઈ બઢતીની પોસ્ટ ન હોય, ત્યાં પ્રથમ ઉચ્ચતર ગ્રેડ પગાર ધોરણ આ સરકારી ઠરાવ સાથે જોડાયેલ અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ તેના વર્તમાન પગાર ધોરણને અનુરૂપ ઉચ્ચતર ગ્રેડ પગાર ધોરણ હશે. પ્રથમ પરંતુકના જોરે, વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલે આગ્રહ

કચો છે કે તારીખ ૦૫.૦૭.૧૯૯૧ ના સરકારી ઠરાવમાં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે રૂ. ૧૨૦૦-૨૦૪૦ ના વર્તમાન ધોરણ માટે, અનુસૂચિ મુજબ ઉચ્ચતર ગ્રેડ પગાર ધોરણ રૂ. ૧૪૦૦-૨૬૦૦ હશે. તારીખ ૧૬.૦૮.૧૯૯૪ અને ૧૪.૦૮.૧૯૯૮ ના સરકારી ઠરાવોમાં સમાન જોગવાઈઓ કરવામાં આવી હતી. વિજ્ઞાન સિનિયર કાઉન્સેલની આ દલીલ એ ધારણા પર આધારિત છે કે ટ્રેડ્સમેનની પોસ્ટ પરથી વ્યક્તિને મિસ્ટ્રીની પોસ્ટ પર બઢતી આપવાની હોય છે અને મિસ્ટ્રીને ફોરમેનની પોસ્ટ પર બઢતી આપવાની હોય છે. અપીલકર્તાના વિજ્ઞાન કાઉન્સેલની દલીલમાં એક ભ્રમણા છે. ૧૯૭૫ ના નિયમોની શરૂઆતથી ટ્રેડ્સમેન અને મિસ્ટ્રીનું પગાર ધોરણ સમાન હોવાથી અને મિસ્ટ્રી અને ટ્રેડ્સમેનની પોસ્ટ એકબીજામાં બદલી શકાય તેવી અને તબદિલીપાત્ર હતી. ગુજરાતના કોઈ પણ પોર્ટ પર, બોર્ડની હેડ ઓફિસ દ્વારા મિસ્ટ્રીની પોસ્ટ મંજૂર કરવામાં આવી ન હતી કે કોઈ પણ પોર્ટ માટે મિસ્ટ્રીની પોસ્ટના મંજૂર મહેકમને સાબિત કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ સામગ્રી નથી. તેથી, આવી સ્થિતિમાં, ટ્રેડ્સમેનની પછીની

બઢતીની પોસ્ટ ફોરમેન હશે. તારીખ ૦૫.૦૭.૯૧ ના સરકારી ઠરાવનો પેરેગ્રાફ (૩) અને તેનું પ્રથમ પરંતુક અને અનુસૂચિ, તથા તારીખ ૧૬.૦૮.૧૯૯૪ અને ૧૪.૦૮.૧૯૯૮ ના સરકારી ઠરાવો કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં. અમે અગાઉથી જ ઠરાવ્યું છે કે બોર્ડ હેઠળ મિસ્ટ્રીની પોસ્ટ અસ્તિત્વમાં ન હતી, ટ્રેડ્સમેનની પછીની બઢતીની પોસ્ટ ફોરમેન હતી.

૯. આ કેસની હકીકતો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે અપીલકર્તાઓએ સામાવાળાને ફોરમેનનો ઉચ્ચતર ગ્રેડ પગાર ધોરણ આપ્યું હતું જે નવ વર્ષની સેવા પૂર્ણ થયા પછી ટ્રેડ્સમેનની પછીની બઢતીની પોસ્ટ હતી. સદર લાભ અપીલકર્તા દ્વારા દરેક કર્મચારીએ નવ વર્ષની સેવા પૂર્ણ કરી હોય તે તારીખથી આપવામાં આવ્યો હતો. ત્યાં કોઈ ઓડિટ વાંધો ન હતો અને ઉચ્ચતર ગ્રેડ પગાર ધોરણ મંજૂર કરવાની મંજૂરી બોર્ડની હેડ ઓફિસના પરિષ્ઠ અધિકારીઓ અને સત્તાધિશો દ્વારા આપવામાં આવી હતી. કર્મચારીઓને વર્ષ ૨૦૦૪ માં સ્વૈરિછક નિવૃત્તિની યોજના ઓફર કરવામાં આવી હતી અને તેઓએ સ્વૈરિછક નિવૃત્તિ યોજના સ્વીકારી છે અને તે મુજબ તેમનો પગાર ફરીથી

નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો અને તેમનું પેન્શન પણ નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું અને મોટી સંખ્યામાં કર્મચારીઓ પેન્શન મેળવી રહ્યા છે અને તેમાંના કેટલાક હજુ સેવામાં છે. ૧૭-૧૮ વર્ષ પછી, અપીલકર્તાઓને એવું પડકારતા અટકાવવામાં આવે છે કે ભૂલથી સામાવાળાને ખોટું પગાર ધોરણ આપવામાં આવ્યું હતું. વધુમાં, અમે ઠરાવ્યું છે કે ટ્રેડ્સમેનની પછીની બઢતીની પોસ્ટ ફોરમેન હતી, તેથી, અમારો મક્કમ અભિપ્રાય છે કે સામાવાળાને ફોરમેનની પોસ્ટ અને ઉચ્ચતર ગ્રેડ પગાર ધોરણ મંજૂર કરવામાં બોર્ડે કોઈ ભૂલ કરી નથી."

(ભાર આપેલ છે)

૮.૧ બાબતનો ઉપરોક્ત પાસું સામાવાળા-બોર્ડ દ્વારા વિવાદિત કરી શકાય તેમ નથી. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાને લેતા, વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલ, દલીલ દરમિયાન, અરજદારને રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ ઓફર કરવાના સામાવાળાના વલણને સમર્થન આપવા માટે અસમર્થ છે. આ અદાલતના ઉપરોક્ત નિર્ણયને ધ્યાને લેતા, જે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા અસ્વસ્થ કરવામાં આવ્યો નથી, અરજદાર સામાવાળા-બોર્ડ દ્વારા પહેલેથી ઓફર કરાયેલ રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ ને બદલે રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ નું ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મેળવવા માટે હકદાર હતા.

૮.૨ છતાં, સામાવાળા તરફે વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલે આ અરજીમાં માંગેલ લાભ આપવા સામે વિરોધ કર્યો છે; પ્રથમ તો, વિલંબ અને લેશિસના આધારે અને, બીજું, અરજદારે વી.આર.એસ. સ્વીકારી હોવાથી, તે ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મેળવવા માટે હકદાર નથી અને, ત્રીજું, જ્યારે સામાવાળાએ અરજદારને સદર ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ ઓફર કર્યું હતું ત્યારે કોઈ ભૂલ ન હતી, પરંતુ અરજદાર દ્વારા તેને સ્વીકારવામાં આવ્યું ન હતું.

૯. હવે, જ્યાં સુધી વિલંબ અને લેશિસનો સંબંધ છે, ભારતનો સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ નિર્ધારિત સમય મર્યાદામાં અરજી દાખલ કરવા માટે કાયદા હેઠળ કોઈ જોગવાઈ નિર્ધારિત નથી. તે જ સમયે, અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ આ અદાલતને ઉપલબ્ધ વિવેકાધિકારી સત્તાનો ઉપયોગ ન્યાયિક રીતે થવો જરૂરી છે. એવા કિસ્સામાં જ્યાં આ અદાલતને અરજદારની કાર્યવાહી અને અભિગમ એવો જણાય કે જે કોઈ કારણ વિના વર્ષો સુધી શાંત રહ્યો અને વાસ્તવમાં ગાઢ નિદ્રામાંથી જાગીને તેના મૂળભૂત અધિકારોના ઉલ્લંઘનની ફરિયાદ કરી, તો યોગ્ય કિસ્સામાં, આ અદાલત આ પ્રકારના અરજદારોની તરફેલામાં તેના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ નહીં કરી શકે.

૯.૧ તેમ છતાં, વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોમાં કાયદાની એવી કોઈ નિરપેક્ષ દરખાસ્ત મૂકવામાં આવી નથી કે વિલંબ અને લેશિસના તમામ કિસ્સાઓમાં, આ અદાલતે અરજી રદ કરવી જોઈએ; તેના બદલે, ત્રિદીપ કુમાર ડિંગલ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ

વેસ્ટ બેંગાલ, (૨૦૦૯) ૧ એસ.સી.સી. ૭૬૮ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના સુસંગત અવલોકનનો સંદર્ભ આપવો યોગ્ય રહેશે, જેનો સંદર્ભ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના ભૂતકાળના નિર્ણય મૃન્મય મૈતી (ઉપર મુજબ) [શ્રી પટેલ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલ] માં પણ આપવામાં આવ્યો છે, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું:

"૧૧. રિટ અરજી દાખલ કરવા માટે, તેમાં કોઈ શંકા નથી કે મર્યાદાનો કોઈ નિશ્ચિત સમયગાળો નિર્ધારિત નથી. જોકે, જ્યારે રિટ કોર્ટની અસાધારણ હકુમતનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે જોવાનું રહે છે કે શું વ્યાજબી સમયની અંદર તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે અને મેમોરિયલ સબમિટ કરવાથી પણ મૃત કારણ પુનર્જીવિત થશે નહીં અથવા જે કારણનો કુદરતી રીતે અંત આવ્યો છે તેને ફરીથી જીવિત કરી શકાશે નહીં. આવા સંજોગોમાં માત્ર વિલંબ અને લેશિસના આધારે જ અપીલ રદ થવી જોઈએ અથવા અરજદારને બિન-દાદપાત્ર ગણવો જોઈએ. જો એવું જણાય કે રિટ અરજદાર વિલંબ અને લેશિસનો દોષિત છે, તો ઉચ્ચ અદાલતે તે એકમાત્ર આધારે અરજી રદ કરવી જોઈએ, કારણ કે રિટ કોર્ટોએ આવા આળસુ પક્ષકારને પોતાના દોષનો લાભ લેવાની

છૂટ આપવી જોઈએ નહીં. તે સાચું છે કે મૂળભૂત અધિકારનો કોઈ ત્યાગ હોઈ શકે નહીં પરંતુ અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ વિવેકાધિકારી હકુમતનો ઉપયોગ કરતી વખતે, ઉચ્ચ અદાલતે રિટ કોર્ટનો આશરો લેવામાં અરજદાર તરફથી થયેલ વિલંબ અને લેશિસને અનિવાર્યપણે ધ્યાને લેવું પડશે.

૧૨. આ અદાલતે ત્રિદીપ કુમાર ડિંગલ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ડબલ્યુ. બી. [(૨૦૦૯) ૧ એસ.સી.સી. ૭૬૮] માં નીચે મુજબની અસર માટે ઠરાવ્યું છે: (એસ.સી.સી. પેજ ૭૮૪, પેરેગ્રાફ ૫૬-૫૮)

'૫૬. અમે આ દલીલને સમર્થન આપવા અસમર્થ છીએ. તે નિઃશંકપણે સાચું છે કે મૂળભૂત અધિકારનો કોઈ ત્યાગ હોઈ શકે નહીં. પરંતુ સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૩૨, ૨૨૬, ૨૨૭ અથવા ૧૩૬ હેઠળ વિવેકાધિકારી હકુમતનો ઉપયોગ કરતી વખતે, આ અદાલત ચોક્કસ પરિબળોને ધ્યાને લે છે અને તેમાંથી એક વિચારણા રિટ કોર્ટનો આશરો લેવામાં અરજદાર તરફથી થયેલ વિલંબ અને લેશિસ છે. તે સારી રીતે પ્રસ્થાપિત છે કે રિટ જારી કરવાની સત્તા વિવેકાધિકારી છે. સંવિધાનના

અનુચ્છેદ ૩૨ અથવા ૨૨૬ હેઠળ દાદ નકારવા માટેનો એક આધાર એ છે કે અરજદાર વિલંબ અને લેશિસનો દોષિત છે.

૫૭. જો અરજદાર રિટ કોર્ટની હકુમતનો ઉપયોગ કરવા ઈચ્છતો હોય, તો તેણે વહેલામાં વહેલી તકે વ્યાજબી રીતે શક્ય તક પર અદાલતમાં આવવું જોઈએ. રિટ માટે અરજી કરવામાં અતિશય વિલંબ ખરેખર આવી વિવેકાધિકારી હકુમતનો ઉપયોગ કરવાનો નકાર કરવા માટે એક સારો આધાર હશે. આ સિદ્ધાંતનો મૂળ ઉદ્દેશ્ય વાસી દાવાઓના આંદોલનને પ્રોત્સાહન આપવાનો નથી અને જે બાબતોનો નિકાલ થઈ ગયો છે અથવા જેનું સમાધાન થઈ ગયું છે અથવા જ્યાં તે દરમિયાન ત્રીજા પક્ષકારોના અધિકારો ઉદ્ભવ્યા છે તેવી બાબતોને ફરીથી ઉખેડવાનો નથી. આ સિદ્ધાંત મૂળભૂત અધિકારના ઉલ્લંઘનના કિસ્સામાં પણ લાગુ પડે છે.

૫૮. વ્યક્તિ ક્યારે અદાલતનો આશરો લઈ શકે તેની કોઈ ઉપરની મર્યાદા નથી અને કોઈ નીચેની મર્યાદા નથી. પ્રશ્ન વિવેકાધિકારનો છે અને તે અદાલત

સમક્ષના તથ્યોના આધારે કેસ-ટુ-કેસ અલગ-અલગ
રીતે નક્કી કરવાનો હોય છે. તે મૂળભૂત અધિકારનો
ભંગ કયો છે અને કઈ દાદ માંગવામાં આવી છે અને
વિલંબ ક્યારે અને કેવી રીતે ઉદ્ભવ્યો તેના પર નિર્ભર
રહેશે.'"

(ભાર આપેલ છે)

૯.૨ આમ, ઉપરોક્ત જાહેરાતને ધ્યાને લેતા અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત નિર્ણયોના ગુણોત્તરને ધ્યાને લેતા, તે દરેક કેસના તથ્યો અને સંજોગો તેમજ મૂળભૂત અધિકારોના ભંગ અને માંગવામાં આવેલ દાદ પર આધાર રાખશે.

૧૦. હાલના કેસમાં, નિવૃત્તિ પૂર્વે અને અથવા નિવૃત્તિ પછી, અરજદાર સામાવાળા પાસે તેના દાવાની પેરવી કરતા હતા, આ અદાલત દ્વારા ઉપરોક્ત બાબતમાં પસાર કરેલ વિદ્વાન સિંગલ જજના નિર્ણય વિશે જાણ્યા પછી, તારીખ ૨૩.૧૧.૨૦૧૦ ના રોજ સામાવાળાને રજૂઆત કરી હતી. અલબત્ત, તે સમય સુધી અથવા ત્યારબાદ, અરજદારે આ અદાલતનો આશરો લેવાનું નક્કી કર્યું ન હતું, કદાચ કારણ કે મુદ્દો વ્યાપક હતો અને આ અદાલતની વિભાગીય બેંચ અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ પડતર હતો; જ્યારે સર્વોચ્ચ અદાલતે સામાવાળાની અરજી તેના તારીખ ૨૭.૦૧.૨૦૧૨ ના આદેશ દ્વારા રદ કરી ત્યારે આ મુદ્દા પર અંતે શાંતિ સ્થાપિત થઈ હતી.

૧૧. તે નિર્વિવાદ છે કે અરજદાર પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર છે; ઉપરોક્ત સંજોગોને ધ્યાને લેતા, જો અરજદારનો દાવો મંજૂર કરવામાં આવ્યો હોત, જેમાં રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ ના ઉચ્ચતર પગાર ધોરણને ધ્યાને લેવામાં આવ્યું હોત, તો સ્વાભાવિક રીતે, તેનું પેન્શન સુધારી દેવામાં આવ્યું હોત.

૧૧.૧ કાયદાની પ્રસ્થાપિત સ્થિતિ છે કે સતત ચાલતા દોષના કિસ્સામાં, વિલંબને ધ્યાને લીધા વગર, અરજદારના દાવાને આ અદાલત દ્વારા ગ્રાહ્ય રાખી શકાય છે, જોકે નાણાકીય લાભો રિટ અરજી દાખલ કર્યાના ત્રણ વર્ષ પહેલા સુધી મર્યાદિત રાખી શકાય છે. કોઈ એ બાબતે વિવાદ કરી શકે નહીં કે જો ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ અને પેન્શનના લાભો કાયદા મુજબ મંજૂર ન કરવામાં આવે, તો તે સતત ચાલતા દોષ સમાન છે કારણ કે આ લાભ અરજદારને માસિક ધોરણે ઉપલબ્ધ પગાર અને પેન્શન પર, જે કિસ્સો હોય તે મુજબ, સીધી અસર કરશે.

૧૧.૨ આ તબક્કે, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના સંજય કુમાર ઉપાધ્યાય (ઉપર મુજબ) ના ટાંકવામાં આવેલ નિર્ણયના ગુણોત્તર પર સંદર્ભ લેવો અને આધાર રાખવો યોગ્ય રહેશે, જેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે:

"૨૪. હવે પછીનો પ્રશ્ન એ છે કે શું વર્ષ ૨૦૦૫ માં અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ રિટ અરજી વિલંબ અને લેશિસથી પીડાતી હતી, જે વર્ષ ૧૯૯૨ માં તેમની નિમણૂકના આશરે ૧૩ વર્ષ પછી દાખલ કરવામાં

આવી હતી. તે સારી રીતે સ્થાપિત છે કે વિસંગતતાઓના નિવારણ પર આધારિત પગાર ધોરણની સમાનતાને લગતી બાબતોમાં, જ્યાં સુધી વિસંગતતા ચાલુ રહે છે ત્યાં સુધી દર મહિને કારણ ચાલુ રહે છે. જ્યારે પણ કર્મચારી તેના સમાન સ્થિતિ ધરાવતા કર્મચારીઓ કરતા ઓછો પગાર મેળવે છે ત્યારે દર મહિને એક નવું કારણ ઉદ્ભવે છે. એમ. આર. ગુપ્તા વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા માં, સાચા પગાર-નિર્ધારણનો દાવો વિલંબ અને મર્યાદા દ્વારા બાધિત હતો કે કેમ તે મુદ્દા પર નિર્ણય લેતી વખતે, આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે 'ડ. ટ્રિબ્યુનલે જ્યારે અપીલકર્તાના દાવાને "વન ટાઈમ એક્શન" (એક વખતની કાર્યવાહી) તરીકે ગણ્યો ત્યારે તે પોતે જ ખોટા માર્ગે ગયું હતું, જેનો અર્થ એવો થયો કે તે વારંવાર ઉદ્ભવતા કારણ પર આધારિત સતત દોષ ન હતો. યોગ્ય પગાર નિર્ધારણના આધારે સાચો પગાર ચૂકવવાનો દાવો એ એક એવો અધિકાર છે જે સેવાની સમગ્ર મુદત દરમિયાન અસ્તિત્વમાં રહે છે અને પગારની પ્રત્યેક ચૂકવણી વખતે તેનો ઉપયોગ કરી શકાય છે જ્યારે કર્મચારી નિયમો અનુસાર યોગ્ય રીતે ગણતરી કરેલ પગાર

મેળવવા માટે હકદાર હોય. સરકારી કર્મચારીનો તેની સમગ્ર મુદત દરમિયાન નિયમો અનુસાર ગણતરી કરેલ સાચો પગાર મેળવવાનો આ અધિકાર, ગીરો છોડાવવાના અધિકાર જેવો જ છે જે અસ્તિત્વમાં રહેલા ગીરોની એક ઘટના છે અને જ્યાં સુધી ગીરો પોતે અસ્તિત્વમાં છે ત્યાં સુધી અસ્તિત્વમાં રહે છે, સિવાય કે ગીરો છોડાવવાની ક્ષમતા સમાપ્ત થઈ ગઈ હોય. તે પ્રસ્થાપિત છે કે ગીરો છોડાવવાનો અધિકાર આ પ્રકારનો છે. (જુઓ થોટા ચીના સુબ્બા રાવ વિરુદ્ધ મહાપદ્મી રાજુ [એ.આઈ.આર. ૧૯૫૦ એફ.સી. ૧])' (ભાર આપેલ છે)

૨૫. હાલના કેસમાં, અપીલકર્તાએ ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ સામાવાળા-નિયોક્તાને અન્ય સમાન સ્થિતિ ધરાવતી વ્યક્તિઓ સાથે સમાનતામાં પગાર ધોરણની વિસંગતતાને બદલે સાચું પગાર ધોરણ આપવા માટે યોગ્ય રિટ જારી કરવા અરજ કરતી રિટ અરજી દાખલ કરી હતી. તેથી, સદર દાવામાં સતત ચાલતું કારણ હોવાથી, મર્યાદા કે લેશિસનો બચાવ આ કેસમાં ટકી શકે નહીં."

(ભાર આપેલ છે)

૧૧.૩ આ અદાલતની કો-ઓર્ડિનેટ બેંચ [માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન. વી. અંજારિયા, તે સમયે જેઓ હતા] ના મોહનભાઈ દુદાભાઈ વઢિયારી (ઉપર મુજબ) ના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો પણ ફાયદાકારક રહેશે, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે:

"૫.૮ સરકારી કર્મચારી કે કર્મચારીને જ્યારે તે ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મંજૂર કરવા માટેની યોજનાની શરતો અને જોગવાઈઓ હેઠળ હકદાર હોય ત્યારે ઉચ્ચતર પગાર ધોરણના લાભનો નકાર કરવો, તે સરકારી કર્મચારીને થતી વારંવારની ઈજા છે. તે નિયોક્તા દ્વારા કરવામાં આવેલ સતત દોષ છે."

(ભાર આપેલ છે)

૧૧.૪ વધારામાં, યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ તારસેમ સિંહ, (૨૦૦૮) ૮ એસ.સી.સી. ૬૪૮ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો પણ યોગ્ય રહેશે, જેમાં તેણે અવલોકન કર્યું અને ઠરાવ્યું કે:

"૪. સતત દોષો અને વારંવાર/ક્રમિક દોષોના અંતર્ગત સિદ્ધાંતો સેવા કાયદાના વિવાદોમાં લાગુ કરવામાં આવ્યા છે. "સતત દોષ" એક એવી એકલ દોષિત કાર્યવાહીનો સંદર્ભ આપે છે જે સતત ઈજા પહોંચાડે છે.

"વારંવાર/ક્રમિક દોષો" તે છે જે સમયાંતરે થાય છે, દરેક દોષ એક અલગ અને અલગ કારણને જન્મ આપે છે. આ અદાલતે બાલકૃષ્ણ સાવલરામ પૂજારી વાઘમરે વિરુદ્ધ શ્રી જ્ઞાનેશ્વર મહારાજ સંસ્થાન [એ.આઈ.આર. ૧૯૫૯ એસ.સી. ૭૯૮] માં સતત દોષની વિભાવના સમજાવી હતી: (એ.આઈ.આર. પેજ ૮૦૭, પેરેગ્રાફ ૩૧)

'૩૧. ...તે સતત દોષનો ખૂબ જ સાર છે કે તે એક એવી કાર્યવાહી છે જે ઈજાનો સતત સ્ત્રોત બનાવે છે અને કાર્યવાહી કરનારને સદર ઈજાના ચાલુ રહેવા માટે જવાબદાર અને જવાબદાર બનાવે છે. જો દોષિત કાર્યવાહીથી થતી ઈજા પૂર્ણ થઈ ગઈ હોય, તો કોઈ સતત દોષ નથી ભલે તે કાર્યવાહીથી થતું નુકસાન ચાલુ રહે. જોકે, જો દોષિત કાર્યવાહી એવા પ્રકારની હોય કે તેના દ્વારા થતી ઈજા પોતે જ ચાલુ રહે છે, તો તે કાર્યવાહી સતત દોષ બનાવે છે. આ સંબંધમાં, દોષિત કાર્યવાહીથી થતી ઈજા અને સદર ઈજાની અસર તરીકે જે વર્ણવી શકાય તેની વચ્ચે તફાવત કરવો જરૂરી છે.'

૭. સારાંશમાં, સામાન્ય રીતે, વિલંબિત સેવા સંબંધિત દાવો વિલંબ અને લેશિસ (જ્યાં રિટ અરજી દાખલ કરીને દાદ માંગવામાં આવે છે) અથવા મર્યાદા (જ્યાં વહીવટી ટ્રિબ્યુનલને અરજી કરીને દાદ માંગવામાં આવે છે) ના આધારે રદ કરવામાં આવશે. સદર નિયમના અપવાદોમાંનો એક સતત દોષને લગતા કિસ્સાઓ છે. જ્યાં સેવા સંબંધિત દાવો સતત દોષ પર આધારિત હોય, ત્યાં જે તારીખથી સતત દોષ શરૂ થયો હોય તે તારીખના સંદર્ભમાં દાદ માંગવામાં લાંબો વિલંબ હોવા છતાં દાદ આપી શકાય છે, જો આપો સતત દોષ ઈજાનો સતત સ્ત્રોત બનાવે છે. પરંતુ અપવાદમાં પણ એક અપવાદ છે. જો ફરિયાદ કોઈ એવા આદેશ અથવા વહીવટી નિર્ણયના સંબંધમાં હોય જે અન્ય કેટલાકને પણ સંબંધિત હોય અથવા અસર કરતી હોય, અને જો મુદ્દાને ફરીથી ઉખેડવાથી ત્રીજા પક્ષકારોના સ્થાપિત અધિકારોને અસર થતી હોય, તો દાવાને ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવશે નહીં. ઉદાહરણ તરીકે, જો મુદ્દો પગાર અથવા પેન્શનની ચૂકવણી અથવા પુનઃનિર્ધારણને લગતો હોય, તો વિલંબ હોવા છતાં દાદ આપી શકાય છે કારણ કે તે ત્રીજા

પક્ષકારોના અધિકારોને અસર કરતું નથી. પરંતુ જો દાવામાં સજ્જતા અથવા બઢતી વગેરેને લગતા મુદ્દાઓ શામેલ હોય, જે અન્યને અસર કરતા હોય, તો વિલંબ દાવાને વાસી બનાવી દેશે અને વિલંબ/મર્યાદાના સિદ્ધાંત લાગુ કરવામાં આવશે. જ્યાં સુધી પાછલા સમયગાળા માટે બાકી રકમની વસૂલાતની આનુષંગિક દાદનો સંબંધ છે, ત્યાં વારંવાર/ક્રમિક દોષોને લગતા સિદ્ધાંતો લાગુ થશે. પરિણામે, ઉચ્ચ અદાલતો સામાન્ય રીતે બાકી રકમને લગતી આનુષંગિક દાદને રિટ અરજી દાખલ કરવાની તારીખથી ત્રણ વર્ષ અગાઉના સમયગાળા સુધી મર્યાદિત રાખશે."

(ભાર આપેલ છે)

૧૧.૫ વધુમાં, ઋષિભાઈ જગદીશભાઈ પાઠક વિરુદ્ધ ભાવનગર મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન, (૨૦૨૨) ૧૮ એસ.સી.સી. ૧૪૪ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો પણ યોગ્ય રહેશે, વધુમાં વિશેષ કરીને, પેરેગ્રાફ ૮ થી ૧૦ અને ૧૪ સુસંગત છે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૮. વિલંબ અને લેશિસના સિદ્ધાંત, અથવા તે બાબતે મર્યાદાના કાયદાઓ, વિશ્રામના કાયદા અને શાંતિના

કાયદા માનવામાં આવે છે, જોકે કેટલાક વિરુદ્ધ અભિપ્રાયો વ્યક્ત કરવામાં આવ્યા છે. અદાલતોએ એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો છે કે મર્યાદાનો કાયદો ત્રણ કારણોસર જાહેર હિતના પાયા પર ટકેલો છે, એટલે કે,

(એ) લાંબા સમયથી સુષુપ્ત દાવાઓમાં ન્યાય કરતા વધુ ક્ષૂરતા હોય છે;

(બી) પ્રતિવાદીએ વાસી દાવાને નામંજૂર કરવા માટેના પુરાવા ગુમાવ્યા હોય શકે; અને

(સી) સારી કાર્યવાહી કરવા માટેના કારણો ધરાવતી વ્યક્તિઓએ (જેઓ તેનો અમલ કરવા માટે સક્ષમ છે) વ્યાજબી ખંત સાથે તેની પેરવી કરવી જોઈએ.

તેવી જ રીતે, વાસ્તવિક સ્થિતિ અથવા લાક્ષણિકતામાં ફેરફાર, સમય જતાં ત્રીજા પક્ષના અધિકારોનું સર્જન, ત્યાગ, સંમતિ, અને વ્યવહારોમાં નિશ્ચિતતા સુનિશ્ચિત કરવાની જરૂરિયાત, તે સામ્યપૂર્ણ જાહેર નીતિની વિચારણાઓ છે જેના કારણે કાયદા દ્વારા મર્યાદાનો સમયગાળો નિર્ધારિત કરવામાં આવે છે. મર્યાદાનો કાયદો રિટ અરજીઓને લાગુ પડતો નથી, અલબત્ત બંધારણીય

અદાલતમાં નિહિત વિવેકાધિકારનો સાવચેતીપૂર્વક ઉપયોગ કરવામાં આવે છે કારણ કે વિલંબ અને લેશિસનો સિદ્ધાંત સમુદાયની શાંતિ સુરક્ષિત કરવા, કપટ અને ખોટી જુલાનીને દબાવવા, ખંતને ઝડપી બનાવવા અને જુલમને રોકવાના હેતુથી લાગુ કરવામાં આવે છે. તેથી, કેટલાક નિર્ણયો અને જજમેન્ટો વિલંબ અને લેશિસના બચાવને તરફેણ સાથે જોતા નથી, ખાસ કરીને અને યોગ્ય રીતે એવા કિસ્સાઓમાં જ્યાં વ્યક્તિઓ અસમર્થતા અથવા દાદ માટે અદાલતોનો આશરો લેવાની અક્ષમતાથી પીડાય છે. જોકે, અન્ય નિર્ણયોએ, મર્યાદાના નિયમો તેમજ વિલંબ અને લેશિસને સ્વીકારતી વખતે, અવલોકન કર્યું છે કે આવા નિયમો પક્ષકારોના અધિકારોનો નાશ કરવા માટે નથી પરંતુ જાહેર હિતની સેવા કરે છે અને જાહેર નીતિ પર આધારિત છે. એક આયુષ્ય હોવું જોઈએ જે દરમિયાન વ્યક્તિએ તેના ઉપાય માટે અદાલતનો આશરો લેવો જોઈએ. અન્યથા, પક્ષકારોના અધિકારો અને જવાબદારીઓ અંગે કાયમી અનિશ્ચિતતા રહેશે.

૯. વિલંબ અને લેશિસના સિદ્ધાંતનો સંદર્ભ લેતા, આ અદાલતે, ઘણા સમય પહેલા મૂન મિલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ

એમ. આર. મેહર [૧૯૬૭ એસ.સી.સી. ઓનલાઈન
એસ.સી. ૧૧૭] માં લિન્ડસે પેટ્રોલિયમ કંપની વિરુદ્ધ
પ્રોસ્પર આર્મસ્ટ્રોંગ હર્ડ માં સર બાર્નેસ પીકોક દ્વારા વ્યક્ત
કરવામાં આવેલ અભિપ્રાયનો સંદર્ભ નીચેના શબ્દોમાં
આપ્યો હતો:

'હવે સામ્ય અદાલતોમાં લેશિસનો સિદ્ધાંત એ કોઈ
મનસ્વી કે તકનીકી સિદ્ધાંત નથી. જ્યાં ઉપાય આપવો
વ્યવહારિક રીતે અન્યાયી હશે, કારણ કે પક્ષકારે, તેના
વર્તણૂક દ્વારા, એવું કાર્ય કર્યું છે જેને વાજબી રીતે તેનો
ત્યાગ કરવા સમાન ગણી શકાય, અથવા જ્યાં તેના
વર્તણૂક અને ઉપેક્ષા દ્વારા, તેણે, જોકે કદાચ તે
ઉપાયનો ત્યાગ ન કર્યો હોય, છતાં બીજા પક્ષકારને
એવી સ્થિતિમાં મૂક્યો છે જેમાં જો ઉપાય પછીથી
માંગવામાં આવે તો તેને મૂકવો વ્યાજબી ન હોય, આ
બંને કિસ્સાઓમાં, સમયનો વીતવો અને વિલંબ સૌથી
મહત્વપૂર્ણ છે. પરંતુ દરેક કિસ્સામાં, જો દાદ વિરુદ્ધની
દલીલ, જે અન્યથા ન્યાયી હોત, માત્ર વિલંબ પર
આધારિત હોય, તે વિલંબ અલબત્ત મર્યાદાના કોઈ
કાયદા દ્વારા અવરોધ સમાન ન હોય, તો તે બચાવની

માન્યતા સબસ્ટેન્શિયલ સામ્યપૂર્ણ સિદ્ધાંતો પર તપાસવી જોઈએ. બે સંજોગો, આવા કિસ્સાઓમાં હંમેશા મહત્વપૂર્ણ હોય છે, વિલંબની લંબાઈ અને અંતરાલ દરમિયાન કરવામાં આવેલ કાર્યોની પ્રકૃતિ, જે પક્ષકારને અસર કરી શકે છે અને એક અથવા બીજા માર્ગ અપનાવવામાં ન્યાય અથવા અન્યાયનું સંતુલન લાવી શકે છે, જ્યાં સુધી ઉપાયનો સંબંધ છે.'

૧૦. તે જ સમયે, કાયદો "સતત" ચાલતા કારણને ઓળખે છે જે પગાર અથવા પેન્શનના કિસ્સામાં "વારંવાર" ઉદ્ભવતા કારણને જન્મ આપી શકે છે. આ અદાલતે એમ. આર. ગુપ્તા વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા માં ઠરાવ્યું છે કે જ્યાં સુધી કર્મચારી સેવામાં હોય ત્યાં સુધી, દર મહિને જ્યારે તેમને નિયમો વિરુદ્ધ કરવામાં આવેલી ખોટી ગણતરીના આધારે તેમનો પગાર ચૂકવવામાં આવે છે ત્યારે એક નવું કારણ ઉદ્ભવે છે. જો કર્મચારીનો દાવો મેરિટ પર સાચો જણાય, તો તેઓ ભવિષ્યમાં યોગ્ય રીતે નક્કી કરેલા પગાર ધોરણ મુજબ ચૂકવણી મેળવવા માટે હકદાર હશે અને પાછલા સમયગાળા માટે બાકી રકમની વસૂલાત માટે મર્યાદાનો

પ્રશ્ન ઉદ્ભવશે. અદાલતે ઠરાવ્યું કે બાકી રકમની ગણતરી કરવી જોઈએ અને જ્યાં સુધી તે સમય-બાધિત ન બની હોય ત્યાં સુધી ચૂકવવી જોઈએ. પાછલા સમયગાળા માટેના સમગ્ર દાવાને રદ કરવો જોઈએ નહીં.

૧૪. તારસેમ સિંહ માં, અદાલતોનો આશરો લેવામાં ૧૬ વર્ષના વિલંબથી બાકી રકમ માટેના આનુષંગિક દાવાને અસર થઈ હતી અને આમ, આ અદાલતે ૧૬ વર્ષ માટે વ્યાજ સાથે બાકી રકમ ચૂકવવાના નિર્દેશને બાજુ પર રાખ્યો હતો. અદાલતે "બાકી રકમને લગતી દાદ માત્ર રિટ અરજીની તારીખના ત્રણ વર્ષ પહેલા અથવા માંગણીની તારીખથી રિટ અરજીની તારીખ સુધી, જે ઓછું હોય તે" સુધી મર્યાદિત કરી હતી. વધુમાં, બાકી રકમ પર વ્યાજ આપવાનું પણ નકારવામાં આવ્યું હતું."

(ભાર આપેલ છે)

૧૨. આમ, આજની તારીખે જે 'રેશિયો ડેસીડેન્ડી' પ્રવર્તે છે તેને ધ્યાને લેતા, મારો એવો અભિપ્રાય છે કે જોકે અરજદારે સામાવાળા દ્વારા રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ ના ઉચ્ચતર પગાર ધોરણનો નકાર કર્યાના આશરે છ વર્ષ પછી આ અદાલતનો આશરો લીધો છે, છતાં ઉપરોક્ત કારણોસર, આ અદાલત સામાવાળા તરફે

વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલની રજૂઆતો સ્વીકારવા તૈયાર નથી કે વિલંબ અને લેશિસના આધારે તેણે આ અરજી ગ્રાહ્ય રાખવી જોઈએ નહીં. મારા અભિપ્રાય મુજબ, અરજદારના કાયદેસરના દાવાને, એટલે કે યોગ્ય ઉચ્ચતર પગાર ધોરણને નકારવામાં સામાવાળા તરફથી "સતત દોષ" થયો હોવાથી, સદર નિર્ણયોને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજદારને અંતિમ દાદ આપતી વખતે, નાણાકીય લાભ મેળવવાનો અધિકાર અરજી દાખલ કર્યાના ત્રણ વર્ષ પહેલા સુધી મર્યાદિત રાખી શકાય છે.

૧૩. જ્યાં સુધી વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલની દલીલના બીજા પાસાનો સંબંધ છે કે વર્ષ ૨૦૦૪ માં અરજદાર દ્વારા વી.આર.એસ. સ્વીકારવા પર, તે ઉચ્ચતર પગાર ધોરણનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર રહેશે નહીં. સામાવાળાનું વલણ કાયદામાં ટકી શકે તેમ નથી, કારણ કે તે પ્રોમિસરી એસ્ટોપલના સિદ્ધાંતથી અવરોધિત છે. પક્ષકારો વચ્ચે એ બાબતે વિવાદ નથી કે નિવૃત્તિ (વી.આર.એસ.) પછી, સામાવાળાના સક્ષમ સત્તાધિકારીએ સ્વીકાર્યું હતું કે અરજદાર ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મેળવવા માટે હકદાર છે, તેથી, તેણે રૂ. ૫૫૦૦-૮૦૦૦ ને બદલે રૂ. ૪૫૦૦-૭૦૦૦ નું ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ ઓફર કર્યું હતું. અરજદારે પહેલેથી જ વી.આર.એસ. લીધી છે તે સારી રીતે જાણતા હોવા છતાં અરજદારને આવો લાભ ઓફર કર્યા પછી, પાછળથી સામાવાળાને એવું ઉદાસીન વલણ અપનાવવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં કે અરજદાર દ્વારા

વી.આર.એસ. લેવાને કારણે તેના ઉચ્ચતર પગાર ધોરણના દાવાની બાબત બંધ થઈ ગઈ છે.

૧૪. આ રજૂઆતના સમર્થનમાં વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયો, એટલે કે, એ. કે. બિંદલ (ઉપર મુજબ) અને ઓફિસર એન્ડ સુપરવાઈઝર્સ ઓફ આઈ.ડી.પી.એલ. (ઉપર મુજબ), હાલના કેસની હકીકતોને લાગુ પડતા નથી, કારણ કે તે ચોક્કસ કેસોની હકીકતો વર્તમાન કેસ કરતા અલગ છે. વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલ સદર બે ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયોમાંથી એ દર્શાવવા માટે અસમર્થ છે કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત પાસે પ્રોમિસરી એસ્ટોપલના મુદ્દા પર વિચાર કરવાની તક હતી, જે વર્તમાન કેસમાં મુખ્ય છે. એવું વધુમાં જણાય છે કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષનો કેસ વી.આર.એસ. લેનાર કર્મચારીને ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મંજૂર કરવાના સંબંધમાં ન હતો, પરંતુ તે વી.આર.એસ. પછી સુધારેલા પગાર ધોરણનો હોવાનું જણાય છે. સદર હકીકતોને ધ્યાને લેતા, અરજદારની સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિ પછી તેને ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ ઓફર કરવાનું સામાવાળાનું કૃત્ય ચોક્કસપણે સામાવાળાને બંધનકર્તા છે. મારા અભિપ્રાય મુજબ, અરજદારે વર્ષ ૨૦૦૪ માં વી.આર.એસ. લીધી હોવાને કારણે સામાવાળા કાયદાકીય રીતે ઉચ્ચતર પગાર ધોરણનો લાભ નકારવા માટે અવરોધિત છે.

૧૫. આ અદાલતની કો-ઓર્ડિનેટ બેંચના અશ્વિન એન. આચાર્ય (ઉપર મુજબ) ના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો પણ યોગ્ય રહેશે, જેમાં સમાન હકીકતલક્ષી

પરિસ્થિતિમાં, સદર અરજીના અરજદારે જોકે તારીખ ૩૦.૦૪.૨૦૦૪ ના રોજ વી.આર.એસ. લીધી હતી અને વર્ષ ૨૦૧૩ માં હાલના અરજદારની જેમ રૂ. ૫૫૦૦-૬૦૦૦ ના ઉચ્ચતર પગાર ધોરણની માંગ કરતી અરજી દાખલ કરી હતી, તેની તરફેણમાં દાદ મંજૂર કરવામાં આવી છે. તે સાચું છે કે સામાવાળા દ્વારા સદર બાબત અપીલમાં વિભાગીય બેંચ સમક્ષ લઈ જવામાં આવી હતી, પરંતુ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૫૨૧/૨૦૧૮ માં વિભાગીય બેંચ દ્વારા પસાર કરાયેલ તારીખ ૨૧.૧૦.૨૦૧૦ ના આદેશ પરથી જણાશે કે સામાવાળાને કો-ઓર્ડિનેટ બેંચના ઉપરોક્ત આદેશ મુજબ વધારાના પેન્શનની રકમ ચૂકવવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે અને વધુમાં રજિસ્ટ્રીમાં બાકી રકમના ૫૦% જમા કરાવવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે અને સદર અરજીના અરજદારને બાંહેધરી પત્ર ફાઈલ કરવા પર તે મેળવવાની મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

૧૬. તે નિર્વિવાદ છે કે જો રાજ્ય સમાન સ્થિતિ ધરાવતી વ્યક્તિઓને સમાન લાભો આપવામાં નિષ્ફળ જાય, તો તે ભારતનો સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ ના ઉલ્લંઘન સમાન છે. સામાવાળા, ભારતનો સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૨ હેઠળ રાજ્ય હોવાથી, અન્ય સમાન સ્થિતિ ધરાવતા કર્મચારીઓ (ટ્રેડ્સમેન) ને ચૂકવવામાં આવેલ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ કરતા અરજદારને અલગ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ ઓફર કરી શક્યા ન હોત. સામાવાળાની આવી વાદગ્રસ્ત કાર્યવાહી દેખીતી રીતે મનસ્વી અને ભારતનો સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ નું ઉલ્લંઘન

કરનારી છે, જે અરજદારના મૂળભૂત અધિકારોનું રક્ષણ કરવા માટે આ અદાલત દ્વારા હસ્તક્ષેપની માંગ કરે છે.

૧૭. જ્યાં સુધી વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલની દલીલના અંતિમ પાસાનો સંબંધ છે કે તારીખ ૧૪.૦૮.૧૯૯૮ ના સરકારી ઠરાવ મુજબ, જો પગારના વિવિધ ધોરણોમાં એકથી વધુ બઢતીની પોસ્ટ હોય, તો પ્રથમ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ સૌથી નીચી બઢતીની પોસ્ટનો પગાર રહેશે. સામાવાળાના જણાવ્યા મુજબ, વાસ્તવમાં માત્ર એક જ બઢતીની પોસ્ટ છે; પરંતુ આ અદાલતના સદર નિર્ણયને ધ્યાને લેતા, બઢતીનો બીજો માર્ગ ફોરમેન હશે, જેનાથી ખલાસીની પોસ્ટ પરથી બઢતીની બે પોસ્ટ્સ હશે, એટલે કે જે કિસ્સો હોય તે મુજબ મિસ્ત્રી અને ફોરમેન. તેથી, સામાવાળાના વલણ મુજબ, સદર ઠરાવને ધ્યાને લેતા, મિસ્ત્રીનું પગાર ધોરણ, જે ફોરમેનની પોસ્ટ કરતા નીચું છે, તે પ્રથમ ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ તરીકે લાગુ થશે અને તે મુજબ, અરજદારને તે ઓફર કરવામાં આવ્યું હતું. આ દલીલ પણ કાયદામાં ટકી શકે તેમ નથી, કારણ કે આ અદાલતની વિભાગીય બેંચે સ્પષ્ટપણે ઠરાવ્યું છે કે ટ્રેડ્સમેનની પછીની બઢતીની પોસ્ટ ફોરમેન હશે અને મિસ્ત્રી નહીં.

૧૮. ઉપરોક્ત ચર્ચાઓ અને કારણોને ધ્યાને લેતા, હું સામાવાળા તરફે વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પટેલની કોઈ પણ રજૂઆતથી બિલકુલ પ્રભાવિત થયો નથી, આમ, તેને અહીં નકારવામાં આવે છે.

નિષ્કર્ષ:

૧૯. ઉપરોક્તને ધ્યાને લેતા, મારો એવો અભિપ્રાય છે કે હાલની અરજી મંજૂર કરવાને પાત્ર છે, જે નીચે મુજબના આદેશ/નિર્દેશો સાથે અંશતઃ મંજૂર કરવામાં આવે છે:

૧૯.૧ સામાવાળા-બોર્ડને અહીં નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે અરજદાર જે તારીખથી તે માટે હકદાર હોય તે તારીખથી તેને રૂ. ૫૫૦૦-૯૦૦૦ નું ઉચ્ચતર પગાર ધોરણ મંજૂર કરવું.

૧૯.૨ ઉપર અવલોકન કર્યા મુજબ, અરજદાર હકદારીની તારીખથી તારીખ ૨૮.૦૩.૨૦૧૦ સુધી આવા લાભની બાકી રકમ મેળવવા માટે હકદાર નથી; પરંતુ સામાવાળાને અહીં નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે આવા લાભની બાકી રકમ, એટલે કે સુધારેલું વધારાનું પેન્શન તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૧૦ થી તેની ચૂકવણી સુધી ગણતરી કરવી અને ચૂકવવી.

૧૯.૩ તે મુજબ, તેમાંથી ઉદ્ભવતા તમામ આનુષંગિક લાભો અરજદારને તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૧૦ થી તારીખ ૧૫.૦૪.૨૦૨૬ ના રોજ અથવા તે પહેલાં ચૂકવવામાં આવશે, તેમ કરવામાં નિષ્ફળ જતાં અરજદાર સામાવાળા પાસેથી તેની વસૂલાત સુધી વાર્ષિક ૬% વ્યાજ સાથે આવો લાભ મેળવવા માટે હકદાર છે.

૧૯.૪ તે કહેવાની જરૂર નથી કે ઉપરોક્ત બાકી રકમની ચૂકવણી પર, સામાવાળા અરજદારને નિયમિતપણે સુધારેલું પેન્શન ચૂકવશે.

૨૦. ઉપરોક્ત નિષ્કર્ષને ધ્યાને લેતા, હાલની અરજી ઉપરોક્ત હદ સુધી અંશતઃ મંજૂર કરવામાં આવે છે. સદર હદ સુધી રૂલ એબ્સોલ્યુટ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નથી.

(મૌલિક જે. શેલત, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.